

Întoarcerea acasă
a baronului
Wenckheim

Avertisement

A luat un măr din coșul cu fructe, l-a frecat, l-a ridicat în lumină ca să-l examineze, să vadă dacă lucește suficient de tare, apoi l-a dus la gură, de parcă ar fi vrut să muște din el, dar n-a mușcat, ci l-a îndepărtat de gură, începând să-l învârtească în palmă, în timp ce-și rotea încet privirea asupra mulțimii adunate înaintea lui, apoi și-a coborât mâna cu mărul în poală, a scos un oftat adânc, s-a lăsat ușor pe spate și, după această lungă pauză fără absolut nicio importanță, le-a spus să i se adreseze cum vor ei, deși el le-ar propune ca mai degrabă să nu i se adreseze nicicum, le-ar putea spune, bineînțeles, și că așa și pe dincolo, numai că n-ar avea niciun rost, pentru că el oricum, sub nicio formă, nu s-ar simți apelat, dumneavoastră mie, a spus cu o voce metalică, pur și simplu niciodată nu vă veți putea adresa, pentru că dumneavoastră nu știți să folosiți apelativele, mie-mi ajunge dacă știți, întrucâtva, să vă folosiți instrumentele, pentru că de-acum înainte despre asta o să fie vorba, că va trebui să scoateți sunete cu ajutorul lor, să le faceți cumva să sune, și-a ridicat vocea, cu alte cuvinte, să interpretați, iar pentru asta el va trebui să fie la curent cu tot și cu toate, și n-ar vrea să amintească acum, a adăugat, că e de la sine înțeles ca el să fie la curent cu tot și cu toate la modul absolut, iar asta presupune ca, și-a ridicat mâna cu mărul pe care-l ținea strâns cu patru degete, arătându-l

cu arătătorul celeilalte mâini, dumneavoastră, domnilor muzicanți, să mă informați despre tot și toate, și încă pe loc, nu este permis să aveți secrete față de mine, asta-i esențialul, vreau să știu totul, imediat, despre tot și toate, indiferent de faptul că — repet — eu *știu* deja dinainte totul despre tot și toate, și încă foarte amănunțit, nu aveți voie să-mi ascundeți nimic, trebuie să-mi raportați până și cel mai mic amănunt, cu alte cuvinte de-acum încolo aveți obligația raportării necondiționate, adică cer încrederea dumneavoastră, și a început să dezvolte ideea cum înțelege el ca un lucru sau un sentiment, în acest caz încrederea dintre ei, trebuie să fie cât se poate de nelimitat, fără asta nu va fi posibil să se ajungă la un acord, el ar dori ca ei, de la bun început, să-și bage bine-n cap asta, vreau să știu, a spus, cum și de ce scoateți instrumentul muzical din toc așa cum o faceți, pentru a simplifica lucrurile, a se înțelege noțiunea de instrument muzical la modul general, a explicat, adică n-o să mai intre în detalii referitoare la cine cântă la vioară sau la pian, al cui e bandoneonul, contrabasul ori ghitara, ci le va cuprinde pe toate în termenul general de instrument muzical, căci esențialul e, a spus, că vreau să știu ce fel de strune folosesc cei care mănuiesc instrumentele cu coarde, în ce fel și de ce tocmai așa își acordă instrumentul, câte strune de rezervă au în dotare înainte de spectacol, vreau să știu, i s-a intensificat tonul metalic al vocii, cât timp au exersat înainte de spectacol pianiștii și cei cu bandeonul, câte minute, ore, zile, săptămâni și ani, ce au mâncat azi, ce vor să mănânce mâine, dacă le place primăvara sau iarna, soarele sau umbra, dacă..., totul, pricepeți, și imaginea scaunului de sub fund când exersați, și a

portativului, precum și unghiul sub care e așezat acesta, și vreau să știu și despre sacâz, la violoniști, de unde-l cumpărați și de ce tocmai de acolo, vreau să știu până și cele mai stupide idei care vă vin în cap la vederea prafului de colofoniu în cădere sau când anume vă tăiați unghiile și de ce le tăiați așa cum le tăiați, pe lângă toate astea, ar vrea să precizeze încă o dată, s-a lăsat pe spate în scaun, că atunci când el spune că vrea să știe — și să nu se mai uite atât de speriați — asta înseamnă că vrea să știe până și cel mai nesemnificativ detaliu, iar ei la rândul lor trebuie să știe că el, pe care, în caz că întreabă cineva, îl pot numi un fel de impresar, deci că el le va urmări orice mișcare, până la cel mai mărunț gest, fie și dacă știe dinainte, cu maximă precizie, care va fi acela, totuși va trebui raportat, în concluzie vor ajunge între ciocan și nicovală, pe de-o parte încrederea absolută și nelimitată, ca și obligația de a raporta, pe de alta, paradoxul neîndoielnic, pentru ei în permanență incomod, ba, pe deasupra, și de nerezolvat — și îi roagă să nu se chinuie să înțeleagă asta —, cum că el știe dinainte, și bineînțeles mult mai bine, tot ce i se va raporta, deci această colaborare contractuală are să se desfășoare între două focuri despre care, și aici ar vrea să mai adauge, a adăugat, ei mai trebuie să știe că asta înseamnă, certamente și de la sine înțeles, o dependență exclusivă și unilaterală, dumneavoastră, a continuat, începând iar să învârtă mărul lucios din palmă, nu veți putea împărtăși nimănui ceea ce-mi spuneți mie, rețineți odată pentru totdeauna, ceea ce aveți de spus îmi veți spune numai și numai mie, nimănui altcuiva, deci de-acum înainte această colaborare contractuală se va desfășura între doi poli și ar mai fi ceva de adăugat, a

adăugat, trebuie să mai știți că asta înseamnă, categoric și de la sine înțeles, o dependență unidirecțională, unilaterală și exclusivă, dumneavoastră, a continuat, începând să rotească mărul străluminat din palmă, nu veți avea voie să împărtășiți nimănui cele spuse mie, rețineți o dată pentru totdeauna, că tot ce e de raportat îmi veți raporta numai și numai mie, în același timp sub nicio formă să nu vă așteptați ca eu, s-a arătat pe sine cu mâna cu mărul, după, pentru dumneavoastră, fatidica discuție de acum, să vă lămuresc în vreun fel sau să vă explic sau să vă luminez sau să vă repet ceva, cel mai bine ar fi să ascultați cuvintele mele de parcă, și acum glumesc, v-ar grai însuși Dumnezeu, care, pur și simplu, așteaptă de la dumneavoastră să știți ce aveți de făcut în situația dată, nu-l interesează cum, e treaba dumneavoastră, asta e, și nicio eroare nu-i permisă, a vibrat și mai amenințător vocea metalică, nu există greșeli pentru că *nu-i posibil să existe*, el crede că toată lumea de aici, a spus, e capabilă să accepte asta, desigur, el nu susține că această colaborare — și o să le spună clar și concis, chiar acum și numai o singură dată, în ce constă ea de fapt — o să le facă o deosebită plăcere, căci n-o să le facă, și ar fi mai bine dacă încă de pe acum, începând din această clipă, ar considera-o mai degrabă un chin, ar fi mult mai câștigați, deci nu plăcere, ci de la bun început un chin, o muncă serioasă, pentru că într-adevăr îi așteaptă suferință și o muncă anevoioasă, istovitoare și torturantă, având în vedere că, în curând și în mod involuntar, singura performanță a acestui ansamblu din care fac parte va fi *integrarea* în Creație a ceea ce le-a fost menit să integreze, deci greșelile nu sunt permise, nici exersările sau repetițiile, nici chestii de genul

„hai, încă o dată, s-o luăm *da capo*“, asta nu-i milonga cu care sunteți obișnuiți dumneavoastră, aici trebuie să știți foarte bine tot ce aveți de făcut, iar aceste cuvinte din formularea superficială de acum, oricât de derutante ar fi în *sine*, cel puțin nu maschează sudoarea și lipsa de bucurie de care veți avea parte, ceea ce aveți de făcut n-o să vă facă nicio plăcere, în fond, luați fiecare-n parte, ce sunteți dumneavoastră, domnilor muzicanți, s-a răstit la ei, nu sunteți decât o gașcă de scârța-scârța, o adunătură oarecare, luați separat, așadar, nu faceți decât să vă maltratați aiurea instrumentele, întregul, adică în cazul de față producția artistică, nu e meritul dumneavoastră, adică nu vă puteți identifica cu ceea ce reprezentați ca întreg, se poate spune că trebuie să luați la cunoștință că pur și simplu n-aveți nicio legătură cu întregul, *acesta o să ia naștere cumva*, dacă veți respecta în totalitate convenția, cumva, dracu știe cum, dar *o să ia naștere*, el de pe acuma, s-a și săturat să tot repete, știe că așa va fi, pentru că așa trebuie să fie, deci e mai bine să se accepte asta fără să se pună întrebări referitoare la corectitudinea variantei cu „luați fiecare-n parte“, mai precis dacă fiecare-n parte nu faceți decât să vă maltratați instrumentele, atunci cum e posibil ca împreună să fie deja cu totul altceva, la asta n-are de gând să le răspundă, a spus cu o infatuare obosită, nu, pentru că nu-i privește, să se obișnuiască cu ideea că, de fapt, cu aceste maimușăreli individuale niciunul nu-și aduce vreo contribuție la întreg, nici măcar să nu le treacă prin cap altceva, și acum atât despre asta, dacă cineva ar încerca să caute la el răspunsul, n-ar face decât să se chinuie, pentru că simte repulsie numai la gândul că în cazul unui asemenea interogatoriu ar

trebui să se gândească, iar și iar, la cum pot ei să treacă *astfel* arcușul peste strune, cum pot clămpăni *astfel* pe claviatură, în timp ce nu pricep nimic din întreg, căci întregul îl depășește pe fiecare dintre ei, îl apucă frisoanele, și asta o zice sincer, dacă se gândește la această lamentabilă posibilitate, deci cât de mult îl depășește pe fiecare, individual, amintitul întreg, dar să lăsăm asta, și-a scuturat capul, dacă totuși, în cele din urmă, o să-i fie clar faptul, nici măcar trist, ci mai degrabă ridicol, și anume cu cine va trebui să colaboreze, până la urmă *o să iasă*, ba, mai mult, de la bun început totul va suna așa cum va trebui să sune conform așteptărilor, iar în ceea ce privește o eventuală răzmeriță, și-a coborât vocea, sau fie și numai ideea de a plănui orice împotriva mea sau fie și numai apariția unei vagi dorințe, sub formă de propunere, de a face orice într-altfel decât vreau eu, la toate astea nici măcar în vis să nu vă gândiți, să vi le scoateți repede din cap sau cel puțin străduiți-vă, pentru că de veți încerca așa ceva se va termina regretabil, asta este un avertisment, și deloc binevoitor, pentru că aici puteți juca doar un singur joc și numai într-un singur fel, un joc în care ambele componente ale colaborării eu, a întors mâna cu mărul în palmă spre el, și numai eu le stabilesc, iar dumneavoastră, domnilor, veți cânta după cum fluier eu, și, credeți-mă, vorbesc din experiență, n-are rost să mă înfrunțați, pur și simplu n-are niciun rost, dacă-mi aduceți la cunoștință, puteți să vă imaginați, dacă-mi mărturisiți, puteți să visați că odată va fi altcumva și va fi altceva, pentru că nu va fi altcumva și nu va fi altceva, asta va fi și astfel va fi, până când eu sunt, și să rămânem la asta, impresarul acestei producții artistice, până atunci se va

întâmpla ceea ce ordon eu, iar acest până atunci echivalează cu eternitatea, căci numai pentru o singură biată producție am făcut contract cu dumneavoastră, una care pentru dumneavoastră este singura posibilă la această calitate, deoarece pentru dumneavoastră orice altă producție la acest nivel este exclusă, deci nu există după asta, nu există înainte de asta și, în afară de remunerația recunoscută ca fiind meschină, bineînțeles că nu există nicio altă recompensă, adică nici bucurie, nici consolare, dacă o vom termina atunci e gata și atâta tot — dar trebuie să vă mărturisesc, a mărturisit, iar vocea metalică părea că se mai muiase puțin, că nici pentru mine nu va exista recompensă, și nu va exista nici bucurie, nici consolare, și nu vorbesc despre faptul, a spus, că mie mi-e absolut indiferent dacă-i bucurie sau consolare, mi-e indiferent și ce credeți, simțiți sau faceți dumneavoastră în legătură cu convenția noastră sau cum o să vă justificați față de voi înșivă jalnica participare la toate astea, mai bine zis cum o să vă mințiți singuri, și nu numai asta vă spun, ci vă spun că nici mie nu-mi face nicio plăcere și nici remunerația mea nu este compatibilă cu ceea ce numim aici producție artistică, ea trebuie înfăptuită, a spus, pentru că *e dat să se înfăptuiască*, asta-i tot, nu vă iubesc și nu vă detest, din parte-mi n-aveți decât să crăpați, dacă unul crapă, o să vină altul în locul lui, eu știu dinainte ce va fi, eu aud dinainte ce va fi, și va fi, fără bucurie și fără consolare, pentru ca niciodată să nu mai fie ceva asemenea, deci nu mă bucur nici eu, domnilor muzicanți, dacă urc pe scenă alături de dumneavoastră, n-o să fiu fericit nici cât negru sub unghie dacă totul se va realiza conform unei posibilități prestabilite, căci — și atât mai vreau să vă spun drept bun

rămas — eu nu iubesc muzica, adică tot ceea ce vom încerca să facem noi, aici, împreună, recunosc, nu-mi place deloc, pentru că eu sunt numai supraveghetorul, cel care nu creează, fiind doar auzul cel de dinaintea fiecărui sunet, eu sunt cel ce nu face decât să aștepte ca, pentru Dumnezeu!, toată tărașenia asta să se termine dracului odată.

LÁSZLÓ
KRASZNAHORKAI

Întoarcerea acasă
a baronului
Wenckheim

Traducere din limba maghiară de
Ildikó Gábor-Foarță

O dată pentru totdeauna; durează cât are să dureze

Posibilele coincidențe sau asemănări cu realitatea ale personajelor, ale numelor sau ale locurilor din roman se datorează exclusiv nemernicului de hazard, iar nu intenției autorului.

TRRR...